

MUNNHARPA

Troms fylkeskommune
Den offentlige tannhelsetjenesten

Juni 2006

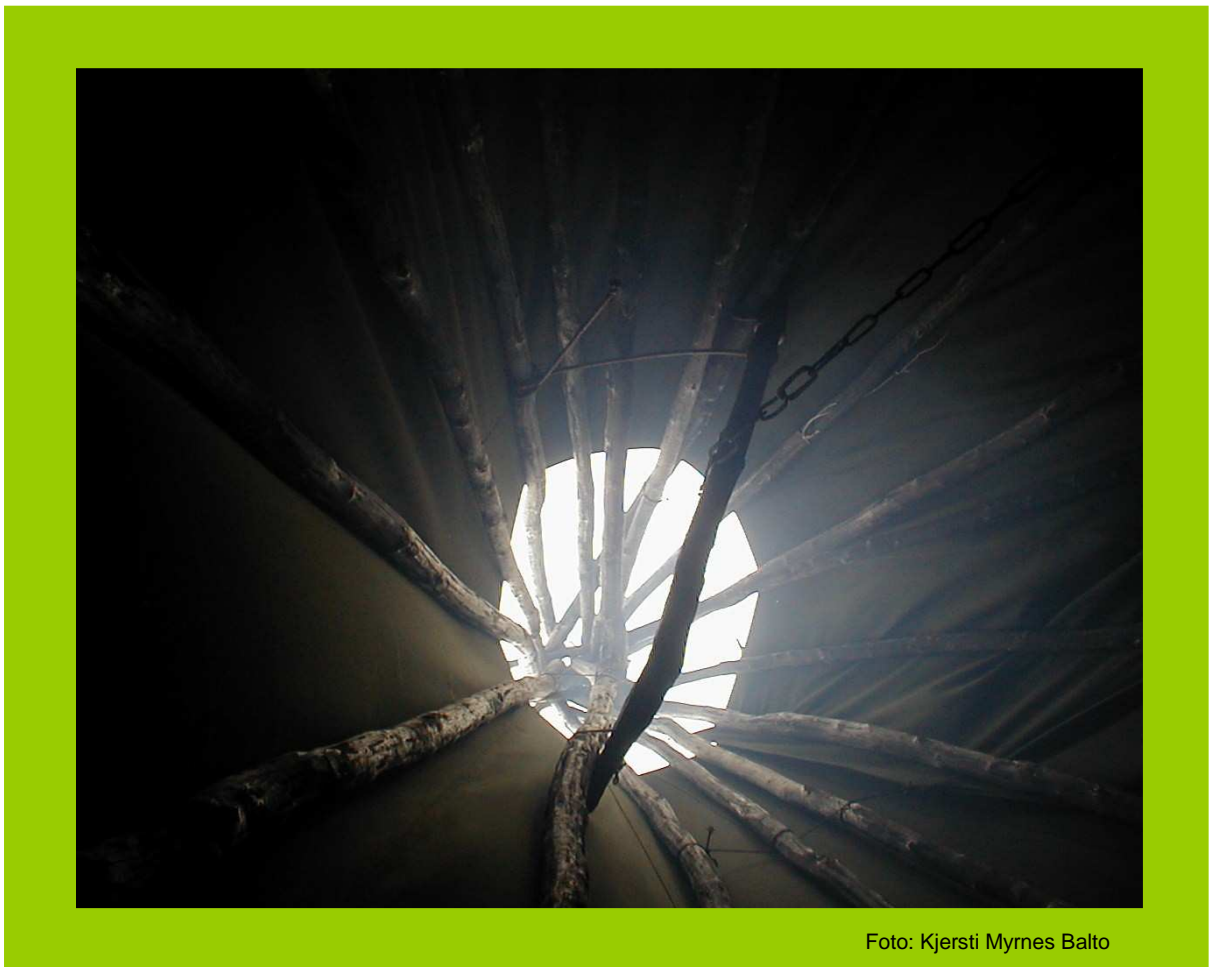

Foto: Kjersti Myrnes Balto

God sommer!

Foto: Kjersti Myrnes Balto

Samiske forhold i tannhelsetjenesten

av: Siv Karin Kvanmo

Seminar om samisk språk og kultur i forhold med tannhelsetjenesten ble holdt i Tromsø den 6. juni. Målet for seminaret var "Hvordan skal tannhelsetjenesten ivareta den samiske befolkningen i Troms". Inviterte deltakere var tannhelsepersonell i Tromsø tannhelsestrukt.

Fylkesråd Synnøve Søndergård åpnet seminaret med å minne oss om fornuftsperioden. "Dette er en tidsepoke i vår nære fortid hvor målet var å assimilere samene inn i den norske befolkningen". Søndergård påpeker at samisk kultur, i likhet med annen urfolkscultur i andre deler av verden, er i en utsatt stilling. "Det ligger et moralsk aspekt, både for oss politikere, men også for dere ansatte, i å vite at den enkeltes innsats gjør en forskjell i forhold til om samisk språk og samisk kultur skal leve eller dø ut i Troms".

I tillegg til kulturelt innslag og lunsj i fylkeskommunal låvvu, hadde Seminaret flere foredragsholdere:

- * Tone Elvebakk snakket om samisk helseprosjekt ved Várdobáiki samisk senter
- * Agnes Nilsen, konst. Etatsleder helse og sosial, Kåfjord kommune informerte om innføring av samisk språk og kulturkunnskap i Kåfjord kommune – helsesektoren
- * Tannlege Ann Kristin Sara Bongo og tannpleier Maja Susann Hætta tok i mot spørsmål og delte erfaringer fra tannhelsetjenesten i Kautokeino kommune.
- * Silje K Moutka, Høyskolen i Finnmark snakket om erfaringer fra undervisningssektoren i Troms fylkeskommune som gjennomfører et prosjekt som omhandler implementering av samisk språk og kulturkunnskap i Troms fylkeskommune.

Troms fylkeskommune har inngått samarbeidsavtale med Sametinget. Avtalen erkjenner bl.a. nødvendigheten av å fornye og utvikle samarbeid i forhold til språklige, kulturelle, økonomiske, administrative og politiske spørsmål. Miljø og likestilling er gjennomgripende på alle områder i avtalen og

dette skal legges til grunn ved etterlevelsen av avtalen.

Samisk språklov

Troms fylkeskommune omfattes av Samelovens språkregler. Loven omfatter offentlige organ som betjener folk i en samisk kommune. I henhold til loven er forvaltningsområdet for samisk språk omfattet av de fem kommunene Karasjok, Kautokeino, Nesseby, Porsanger og Kåfjord.

I følge Troms fylkeskommunes handlingsplan for samisk språk og kulturkompetanse (2002 – 2004) gjelder Samelovens språkregler for følgende fylkeskommunale institusjoner (utdrag: helseinstitusjoner i TFK)

Nord-Troms tannhelsestrukt

Olderdalen, Storslett, Lyngseidet og Hatteng tannklinikk

Fylkeskommunens sentraladministrasjon Tannhelseetaten

Utøvelse av loven i praksis innebærer at nevnte institusjoner ved henvendelser som omfatter hele befolkningen i Troms, inkludert befolkningen i forvaltningsområdet (Gáivuotna/Kåfjord) skal:

- * Kunngjøre på samisk
- * Oversette regler og skjemaer til samisk
- * Kunne betjene befolkningen på samisk
- * Gi permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskaper i samisk når organet har behov for slik kunnskap

Nevnte institusjoner skal kunne besvare henvendelser på samisk. For sentraladministrasjonen gjelder det kun skriftlige henvendelser på samisk. Dersom institusjonen ikke har ansatte med nødvendig samisk kompetanse skal det etableres rutiner for bruk av tolk.

Foreleserne møtte et engasjert og lærevillig publikum. 15. og 16. november vil det bli arrangert et to dagers seminar på Ája Samiske Senter. Kontaktperson er Ellen Fredeng, tlf 77788025 eller 95168932

Referanser:

- * *Handlingsplan for samisk språk og Samisk kulturkompetanse 2002 – 2004*
- * *Avtale om samarbeid mellom Sametinget og Troms fylkeskommune av 12. des 2002, fylkestingsak 42/02*
- * *Lov om sametinget (Sameloven) Trådt i kraft 24.02.1989.*

Fylkestannlegen har ordet

VI HAR BEHOV FOR VARSLERE!

Smiskerne: Filosof og daglig leder, Humanistisk Akademi Øyvind Kvalsnes har i disse dager vært synlig i pressen. Han har skrevet bok om smiskerne og varslerne. Smiskerne er kanskje vinnerne i dagens arbeidsliv, skriver han. De overøser lederne sine med positive budskap, selv når det ikke finnes grunnlag for det. De er jamennesker som nører opp under ledelsens forestilling om egen fortrefelighet.

"Finn ut hvilke interesser sjefen har, og sett deg inn i hva han liker å høre om." Det finnes nettsteder hvor du kan få råd om hvordan du kan smiske deg vei til en karriere. Hovedbudskapet er at du bør identifisere hva ledende nøkkelpersoner ønsker å bli fortalt, og gi dem akkurat dette. Ikke gi dem motstand, stryk dem etter hårene, ros dem opp i skyene for bagateller, så øker du sjansene for å stige i gradene.

Virker sminking? En undersøkelse utført av professor Jennifer Chatman, professor ved University of California i Berkeley, tyder på det. Hun har intervjuet 120 studenter som var midt i jobbsøkningsprosessen. "Folk liker å høre positive ting", konkluderer Chatman. Undersøkelsen hennes viste at studentene som fortalte intervjuerne hva de ville høre, selv når det gikk på bekostning av hva de selv mente, fikk dobbelt så mange jobbtilbud som de mer reserverte og ærlige, men like godt kvalifiserte søkerne. Sminking kan utgjøre et betydelig problem i miljøene hvor den forekommer

La meg si det med en gang. Jeg har nese for smiskerne og foretrekker varslerne. De som ærlig og åpent sier hva de mener – enten nå det er positivt eller negativt. Men en viktig forutsetning for rasjonell tilbakemelding, er kanskje at en har evnen til å sette seg inn i andres situasjon og innta noe som minner om et helikopterperspektiv på saker og ting. En måte å smiske er å unnlate å komme med kritiske innvendinger.

Mangel på kritikk: For det første kan den føre til at ideer ikke utsettes for tilstrekkelig kritikk før de prøves ut i praksis. Halvgode forslag får passere fordi individene er mest opptatt av å spille karrierkortene sine strategisk. Forslagsstilleren har makt, og får derfor ingen motstand fra klatrere med ambisjoner. For det andre kan sminkingen bidra til å bryte ned motivasjonen hos hederlige mennesker. De kan bli vitner til at det lønner seg å smiske, i stedet for å gjøre en ærlig innsats. Slike

erfaringer gir grobunn for kynisme. For det tredje gir sminkingen uheldige konsekvenser i rekruttering. Feil folk havner på feil hylle. En slik utvikling er ingen tjent med på lang sikt.

Så kjære venner ikke vær redd for å gi sjefen det glatte lag. Det liker jeg, fordi det vitner om en robust og trygg organisasjon. Men jeg forbeholder meg retten til å argumentere tilbake.

Ellers ønsker jeg dere en god sommer med mye sol og varme. Det har dere fortjent fordi dere har stått på for å gi befolkningen det tilbudet de har krav på. Vi sees til høsten. Da planlegger vi et kurs om tannbehandling for rusmiddelmisbrukere for hele tannhelseetaten.

Sommerhilsen fra Endre

Ledige stillinger nå (se www.tromsfylke.no/ledige ..

- * Tannleger: 3 stk Tromsø by, Borkenes, Storsteinnes
- * 2 tannhelsesekretærstillinger Tromsø by
- * Veilederstillinger IKO/TkNN
- * TkNN: Kjeveortoped, periodontist, protetiker, oral kirurg

Se www.tromsfylke.no/ledige stillinger, eller www.zett.no

Stiftelse forankret i Troms får midler til tannlegevirksomhet i Uganda fra Fredskorpset

av: Peter Marstrander

En stiftelse grunnlagt av Charles MacWange, som er tannlege på Hansnes, har i samarbeid med Senter for Internasjonal Helse fått 1, 9 millioner kroner til et utvekslingsprogram fra Fredskorpset. Senteret er eid av Universitetet i Tromsø og Universitetssykehuset i Nord-Norge. Med seg i styret for stiftelsen har Charles hatt blant annet Bjørn Figenschou og Peter Marstrander. Nylig har også tannpleier Lisbeth Zachariassen blitt med i styret.

Stiftelsen har først og fremst ønsket å gjøre en innsats for barn og ungdom i Lira i Uganda for å bedre tannhelsen. Lira ligger nord og litt vest i landet. Et forprosjekt er gjennomført. I Lira har vi et samarbeid med regionsykehuset i byen om hvordan vi skulle forbedre forholdene ved tannklinikken og for de som arbeider for å fremme tannhelsen. Hittil har tannhelsetilbudet stort sett vært ekstraksjoner, fordi det har manglet fyllingsmaterialer, røntgenbilder og utstyr som fungerer. Tannhelsepersonellet som kommer ned, må derfor bidra til at tannklinikken fungerer, samarbeide med lokalt

helsepersonell og utvikle forebyggende programmer.

Underveis har prosjektet utviklet seg. Lokale politikere har ønsket oss velkommen og håper at også voksenbefolkningen kan tilgodeses. Makerere Universitet som ligger i hovedstaden Kampala, har ønsket å samarbeide om utplassering av studenter ved en forbedret klinikk. Kanskje kan det med tiden også bli muligheter for ekstern praksis for norske studenter fra Universitetet og Høgskolen i Tromsø.

At stiftelsen nå har fått innvilget økonomiske midler fra Fredskorpset innebærer at det vil bli mulig å sende tannhelsepersonell fra Troms som ønsker å gjøre en innsats på

tannhelseområdet i Uganda. Fredskorpset har programmer for de under 35 år, og et seniorprogram for personer over 55 år. Det er derfor vanskeligere å bli sendt til Uganda, dersom du er i aldersgruppen 35 til 55 år. I første omgang er det meningen at Bjørn Figenschou og Charles MacWange skal reise ned for å etablere tannklinikken med utstyr, sammen med en dentaltekniker. Etter hvert vil det forhåpentligvis bli muligheter for flere å reise nedover. Ta kontakt med Charles MacWange hvis du ønsker flere opplysninger. Hansnes tannklinik, Tlf 77 74 85 60

Redaktøren takker for seg

Etter mange og nøye overveielser takker undertegnede for seg og flytter fra Tromsø.

Det har vært 3 svært givende og morsomme år for meg, jeg har fått mange utfordringer og har gode minner. Det er vemodig å skulle forlate personalkontoret i 5. og byen med stor og nord-norsk B.

Munnharpa lever forhåpentligvis videre; derfor deler jeg ut stafettpinnen til tannhelse-distriktene som tar ansvaret for blekka kommer ut 4 ganger i året som før.

Første distrikt ut er Nord-Troms. - Øystein & Co, tar dere utfordringen??

Hilsen Siv

50-årsjubilanter juni – september 2006

Zarifa Kuko, Harstad, 2. juli
Ellen Adolfsen, TkNN, 8. juli
Margareth Barth Jenssen, Tromsø, 31. august

60-års jubilarer juni – september 2006

Alf Håkon Elvatun, Tromsø, 22. juli
Beate Zahl, Tromsø, 2. september